

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова
“ _____ ” _____ 20 ____ р.
Протокол № _____
Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р.М.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Філософія здоров'я та біоетика

освітнього рівня магістр
галузі знань 01 Освіта
спеціальності 014 Середня освіта
предметна спеціалізація 014.14 Середня освіта (Здоров'я людини)

Шифр за навчальним планом ВВ 2.1.03

Розробники програми:

викладач кафедри медико-біологічних
та валеологічних основ охорони життя та здоров'я
Казанцев А.О.

Рецензенти: 1. Завідувач кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони
життя та здоров'я, кандидат біологічних наук, професор Страшко С.В.
2. Доктор біологічних наук, професор Кучменко О.Б.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ
імені М. П. Драгоманова «__» _____20__ року, протокол № _____

Голова НМР

(підпис)

(Прізвище, ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни «Філософія здоров'я та біоетика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня магістр, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта 014.14 Середня освіта (Здоров'я людини).

Предмет вивчення навчальної дисципліни: філософія здоров'я та біоетика.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна пов'язана із філософією, валеологією та медициною.

Мета навчальної дисципліни

Курс «Філософія здоров'я та біоетика» разом з іншими дисциплінами педагогічного напрямку складають теоретичну й методологічну основу підготовки фахівців спеціальності «Здоров'я людини». В курсі «Філософія здоров'я та біоетика» студентам надається можливість вивчення світоглядних, методологічних, ціннісних досліджень, на яких базується сучасне вчення про здоров'я. Будь-яке дослідження проблеми здоров'я, кожна практична дія, направлена на зміцнення здоров'я завжди оснований на певних філософсько-світоглядних знаннях, теоріях про Природу і Людину. Філософія здоров'я визначає загальні ідеї збереження та зміцнення здоров'я, які виступають стрижнем не тільки в галузі медико-філософської проблематики, але і в житті кожної людини. Філософія здоров'я у наш час виступає також основою формування людського духу, загальнолюдської освіти і виховання, в основі яких гуманізм, чесність та милосердя, так необхідні в підготовці вчителя основ здоров'я. У програмі передбачено паралельне вивчення лекційного курсу та проведення практичних занять.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- Викласти базові та професійно-профілюючі теоретичні основи поняття здорового способу життя.
- Дати уявлення про загальний зміст складових здоров'я.
- Сформулювати уявлення про здоров'я особистості, спосіб життя та ставлення до здоров'я.
- Визначити основні проблеми здоров'я сучасної людини в змісті підготовки вчителя основ здоров'я.
- Сформулювати особливості допомоги дітям до 3-х років.
- Визначити основні особливості здоров'я дітей і підлітків.
- Встановити основні проблеми здоров'я студентів та психології професійного здоров'я.
- Дати уявлення про екстремальні умови діяльності і здоров'я людини.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- базові та професійно-профілюючі теоретичні основи філософії здоров'я;- загальний зміст основних основних понять щодо здорового способу життя. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- оперувати поняттєво-категоріальним апаратом;- аналізувати, систематизувати і класифікувати	<ul style="list-style-type: none">- здатність та готовність до розуміння сучасних концепцій картини світу на основі сформованого світогляду;- здатність та готовність до проведення бібліографічної та інформаційно-пошукової

	теоретичні підходи та отримані дані.	роботи - здатність та готовність до оволодіння культурою наукового мислення, узагальнення, аналізом та синтезом фактів та теоретичних положень
2.	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — предмет, об'єкт та методи філософії здоров'я; — еволюцію поглядів на здоров'я та здоровий спосіб життя від стародавніх часів до сучасності; — основи біоетики. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати набуті теоретичні знання у майбутній роботі вчителя основ здоров'я; • актуалізувати знання, навички і вміння, висувувати гіпотези та приймати рішення щодо підтримки здорового способу життя. 	<ul style="list-style-type: none"> - готовність до активної комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності; - уміння формулювати цілі, розробляти стратегії і план навчання, вибирати та використовувати сучасні технології навчання, забезпечувати системність уявлення навчального матеріалу; - здатність до самовдосконалення та саморозвитку на основі рефлексії своєї діяльності;

III. Тематичний план дисципліни

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Семінарські	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
	Модуль 1. Предмет, об'єкт та методи філософії здоров'я. Розвиток філософських поглядів на проблему здоров'я від стародавніх часів до сучасності									
1	Предмет, об'єкт та методи філософії здоров'я.	11	7	4	1					
2	Розвиток філософських поглядів на проблему здоров'я від стародавніх часів до сучасності.	18	12	6	20					
	Модуль 2. Філософія – методологічна основа валеології.									
3	Діалектика і метафізика як концепція розвитку	6	2	4	4					
4	Категорії діалектики та їх методологічна функція.	4	2	2	4					
5	Філософія свідомості.	4	2	2	6					
6	Соціально - біологічні проблеми здоров'я та хвороби.	4	2	2	6					
7	Філософія людини та філософія здоров'я.	4	2	2	4					
Разом:		34	16	18	56					

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Предмет, об'єкт та методи валеософії. Розвиток філософських поглядів на проблему здоров'я від стародавніх часів до сучасності.

Тема 1. Предмет, об'єкт та методи філософії здоров'я.

Філософія здоров'я людини. Теоретичний аналіз концепції здоров'я в філософії і медицині. Здоров'я в системі детермінаційних зв'язків. Методи валеософії, - індукція переліку, фальсифікація. Медико-біологічне та філософське поняття здоров'я та здорового способу життя. Валеологічні концепції (біхевіористична, системна, психоаналітична, когнітивна, гуманістична, екзистенціальна валеологія). Сучасні проблеми філософії здоров'я.

Тема 2. Розвиток філософських поглядів на проблему здоров'я від стародавніх часів до сучасності. Язичництво та погляд на здоров'я в період реліктових культур. Розвиток гігієни, медичної етики та астрології в Месопотамії. Язичництво у Стародавньому Єгипті та формування монотеїзму у поглядах на здоров'я в Ізраїлі. Етичні концепції філософії здоров'я у Стародавній Дерен. Філософські погляди на здоров'я в Стародавньому Китаї та їх значення для сучасності. Аюрведа - медицина Стародавньої Індії: філософські витоки та внесок у сучасну науку про здоров'я. Тибетська філософія оздоровлення людини. Філософія здоров'я Стародавньої Греції та Риму. Проблема здоров'я людини в період середньовіччя. Креаціонізм як основа філософських поглядів цього часу. Філософія здоров'я епохи Відродження. Медико-біологічні науки та філософські концепції періоду Нового часу. Внесок російських та українських лікарів і природознавців в розвиток філософії здоров'я.

Модуль 2. Філософія – методологічна основа валеології.

Тема 3. Діалектика і метафізика як концепція розвитку. Закони діалектики.

Діалектика як наукова система законів і категорій. Діалектика пізнавального процесу, загальний зв'язок та розвиток явищ матеріального світу, їх відображення в свідомості людини. Закони матеріалістичної діалектики - загальні методологічні регулятори валеологічного пізнання. Закони єдності та боротьби протилежностей, перехід кількісних змін в якісні та закон заперечення заперечення в валеології та медицині.

Тема 4. Категорії діалектики та їх методологічна функція. Категорії діалектики як сходинки пізнання та їх методологічна функція в валеології, - одиничне, особливе, загальне, сутність та явище, причина та наслідок, необхідність та випадковість, частина та ціле, зміст та форма.

Тема 5. Філософія свідомості та валеологія. Сутність, структура та функції свідомості. Психотерапія – важливе завдання валеології.

Тема 6. Соціально-біологічні проблеми здоров'я та хвороби. Проблема співвідношення соціального та біологічного. Природничо-суспільний характер валеології.

Соціальні чинники цивілізації, дисгармонія біологічних та соціальних «ритмів». Становлення філософського та природничо-наукового знання про людину, співвідношення біологічного та соціального в життєдіяльності людини - центральна теоретична проблема валеології. Біологічна програма людини. Довголіття і старіння, життя і смерть. Коротка характеристика «тонких тіл» та біоенергетичних центрів в структурі тіла людини.

Тема 7. Філософія людини та філософія здоров'я. Філософське вчення про людину. Філософські основи медичної антропології. Сенс життя людини. Філософія особистості. Особистість як об'єкт валеологічного пізнання. Фактори формування та руйнування особистості.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

4.1 Орієнтовна тематика семінарських занять

№	<i>Назви тем</i>
1.	Предмет, об'єкт та методи філософії здоров'я.
2.	Розвиток філософських поглядів на проблему здоров'я.
3.	Розвиток філософських поглядів в стародавніх Персії та Китаї.
4.	Розвиток філософських поглядів на проблему здоров'я в стародавніх Індії та Тибеті.
5.	Філософія здоров'я у стародавній Греції та Римі.
6.	Погляди на здоров'я в період Середньовіччя та у часи Відродження.
7.	Діалектика і метафізика. Закони діалектики і здоров'я.
8.	Філософія свідомості та валеологія.
9.	Соціально - біологічні проблеми здоров'я та хвороби.
10.	Філософські засади здорового способу життя.
11.	Валеологія та біоетика.

4.2 Орієнтовна тематика рефератів.

1. Практичні основи аюрведи.
2. Здоров'я людини як філософська проблема.
3. Санологія, валеологія, валеософія.
4. Філософський аналіз поняття «здоров'я».

6. Філософські проблеми медицини.
7. Військова та екологічна небезпеки, як головні загрози сучасної цивілізації.
8. Глобальні проблеми сучасності та головні шляхи їх вирішення.
9. Традиції гуманізму в історії культури та медицини.
11. Основні методи естетотерапії.
12. Взаємовплив медицини, валеології, етики, релігії та філософії.
13. Біологічна та соціальна концепції особистості.
14. Сучасна філософія та природничо-наукові погляди на свідомість.
15. Психосоматична проблема в медицині.
16. Синергетика, валеологія, медицина.
17. Проблема розвитку в живій природі.
18. Протиріччя як джерело розвитку.
19. Якість та кількість, як форми буття.
20. Причинно-наслідкові відносини в валеології та медицині.

5.1. Запитання до контрольних (тестових) робіт по модулях:

Модуль 1. Контрольні запитання для рейтингового оцінювання знань

1. Тибетська філософія оздоровлення людини.
2. Категорії діалектики: сутність та явище, причина та наслідок в валеології.
3. Біоритми і здоровий спосіб життя.
4. Медико-біологічне та філософське поняття здоров'я.
5. Виникнення астрології та ну мерології в. Вавилоні. Магічно - релігійні методи лікування в Вавилоні та їх «сугестивна сила». Валеологічні надбання цього періоду,- анамнез, зародження гігієни та медичної етики.
6. Культура поведінки під час ендемії грипу.
7. Предмет та об'єкт валеології і валеософії. Методи валеософії.
8. Язичництво та погляд на здоров'я в період реліктових культур. Погляди на людину та її здоров'я у шумерів та акадів.
9. Культура харчування людини.
10. Передумови виникнення валеології та валеософії.
11. Етичні концепції валеософії у Стародавній Персії.
12. Закон єдності та боротьби протилежностей в валеології.
13. Біхевіористична валеологія.
14. Валеологічні погляди на здоров'я в стародавньому Єгипті. Виникнення технології «оздоровлення через оточуюче середовище».
15. Культура вживання антибіотиків.
16. Структурна модель людини та її зовнішніх складових.
17. Сучасна інтерпретація Заратустрівської технології відновлення ефірного тіла людини. Витоки вібраційної медицини.
18. Культура поведінки в умовах забруднення довкілля важкими металами.
19. Системна та психоаналітична валеологія.
20. Розмежування ролі жреця і цілителя в Ізраїлі. Розвиток монотеїзму та гуманістичних традицій в Іудеї.
21. Культура поведінки людини в умовах радіоактивного забруднення.

22. Аюрведа - медицина Стародавньої Індії: філософські витоки та внесок у сучасну науку про здоров'я.
23. Закон переходу кількісних змін в якісні в валеології.
24. Природничо-суспільний характер валеології. Соціальні чинники цивілізації, дисгармонія біологічних та соціальних «ритмів».
25. Когнітивна та екзистенціальна валеологія.
26. Філософські погляди на здоров'я в Стародавньому Китаї. Даосизм. Поняття про «ян, інь» та виникнення п'яти першостихій: води, вогню, дерева, металу та землі.
27. Діалектика як наукова система законів і категорій.
28. Практичні основи аюрведи. Характеристика типів Капха, Вата, Піта. Балансування дош.
29. Закон заперечення заперечення в валеології.
30. Культура поведінки в умовах забруднення довкілля алергенами.
31. Основні структурні елементи свідомості.
32. Основні функції свідомості.
33. Психосоматичні проблеми і валеологія.
34. Сучасна філософія та її погляди на свідомість.
35. Філософський аналіз поняття здоров'я.
36. Здоров'я як соціальна цінність.
37. Сучасні філософські проблеми валеології.
38. Здоров'я в системі детермінаційних зв'язків.
39. Еволюція поглядів на здоров'я людини в історії філософії.
40. Причини руйнування особистості.

Модуль 2. Контрольні запитання для рейтингового оцінювання знань

1. Проблеми аномалії особистості.
2. Біологічні та соціальні концепції особистості.
3. Відміни поняття особистості в філософії, психології та медицині.
4. Об'єктивні умови естетотерапії.
5. Естетичне в діяльності валеолога.
6. Основні методи естетотерапії.
7. Філософія та біомедицинська етика.
8. Актуальні проблеми взаємовпливу медицини, етики, права, релігії, філософії.
9. Значення моделей лікування Гіпократ, Парацельса і деонтології для формування і розвитку біомедицинської етики.
10. Етико-правові погляди на дослідження з участю людини та тварин.
11. Синергетика як новий світогляд в валеології і медицині.
12. Проблема розвитку в живій природі.
13. Основні елементи системи діалектики.
14. Протилежність діалектики та метафізики.
15. Валеологія та медицина в системі культури.
16. Традиції гуманізму в історії культури і медицини.
17. Культура як предмет філософського знання.
18. Які місце традиції сходу і заходу в культурі лікування людини.
19. Співвідношення між світом культури і світом природи.

20. Що таке якість, кількість, міра, норма.
21. Що являє собою діалектичне заперечення.
22. Поняття тотожності, різниця, протилежність, протиріччя в валеології.
23. Закони функціонування та розвитку в валеології.
24. Специфіка взаємозв'язку одиничного, загального, особливого в валеології.
25. Діалектика сутності і явища валеології.
26. Причинно-наслідкові відносини в медицині та валеології.
27. Проблема частини та цілого в валеології і медицині.
28. Свобода та необхідність в валеології.
29. Глобальні проблеми сучасності та валеологія.
30. Можливості вирішення глобальної кризи сучасної планетарної цивілізації.
31. Сценарії виживання людини в умовах екологічної кризи.
32. Місце валеології в структурі планетарної цивілізації.
33. Елементи сучасної цивілізації.
34. Основні концепції простору та часу в біології та медицині.
35. Погляди на енерго-інформаційне поле людини.
36. Проблема старіння та категорія часу в біології та медицині.
37. Вклад вітчизняних лікарів та біологів в розвиток філософії.
39. Проблема людини та її здоров'я в філософії.

V. Рекомендована література

Основна :

1. Философия медицины. – М.:ГЭОТАР – Ф56 МЕД, 2004. – 480С.
2. Хрусталеv Ф.М. Философия науки и медицины. – М.:ГЭОТАР – Медиа, 2010. – 784 с.
3. Бобрицька В.І., Гриньова М.В. Валеологія. Навчальний посібник. – полтава, 1999 с. – 306 с.
4. Адо А.Д. Царегородцев Г.И. Борьба материализма и идеализма в учении о здоровье и болезни человека. -М.: Медицина, 1979.
5. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Медицинская валеология. -Київ: Здоров'я, 1998.
6. Апанасенко Г.Л. Эволюция биоэнергетики и здоровья человека. - С. Пб.: Петрополис, 1992.
7. Баевский Р.М. Прогнозирование состояний на грани нормы и патологии. -М.: 1979.
8. Войтенко В.П. Здоровье здоровых (введение в санологию). -К: Здоровье 1991.
9. "Здоров'я (валеологія). Стандарт навчального українського інтегративного курсу для української національної школи-родин". -Освіта", 9 серпня, 1995.
10. Кулиниченко В.Л. Начала валеософии. Валеология, становление и пути развития (Сборник научных трудов), -Севастополь: Лаукар, 1999.
11. Лисицин Ю.П. Современные теории медицины. -М.: Медицина, 1990.
12. Основы валеологии. Под ред. акад. В.П.Петленко. -Киев: Олимпийская литература, в 3-х.т., 1999.
13. Царегородцев Г.И., Ерохин В.Г. Диалектический материализм и теоретические основы медицины., -М.: Медицина, 1986.
14. Царегородцев Г.И., Петров С.В., Проблема причинности в современной

медицине. -М.: Медицина, 1994.

Додаткова література

1. Брехман И.И. Введение в валеологию - науку о здоровье. -Л.: 1987.
2. Програми з валеології для вищих закладів освіти, Укл. О.Команєва, - Київ: ІЗМН, 1997.
3. Фролов И.Г. Введение в философию., -М.: Полит. Литература, 1990.
4. Джеффри Мишлав. Корни сознания. Пер. с англ. – К.: «София», Ltd. 1995. – 146 с.
5. Лосев А.Ф. История античной философии. – М. – 1989, - ЧВС.